

دانشگاه علامه طباطبائی

مشخصات کلی برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد

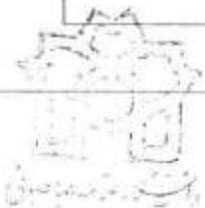
رشته : برنامه ریزی توسعه منطقه ای

دانشکده : علوم اجتماعی

مصوبه جلسه ۱/۷۴۶۴ مورخ ۸۱/۱۰/۸ شورای دانشگاه

این برنامه بر اساس مصوبه جلسه ۵۰۰ مورخ ۸۲/۱۲/۲ شورای گسترش آموزش عالی مبنی بر ضرورت ایجاد رشته برنامه ریزی توسعه منطقه ای در دانشگاه علامه طباطبائی و مطابق مواد آیین نامه واگذاری اختیار برنامه ریزی درسی به دانشگاهها توسط اعضای هیات علمی گروه آموزشی برنامه ریزی اجتماعی دانشکده علوم اجتماعی تهیه و تنظیم و در جلسه ۱/۷۴۶۴ مورخ ۸۱/۱۰/۸ شورای دانشگاه به تصویب رسید.

مصوبه شماره ۷۸ مورخ ۸۳/۷/۱۳ شورای دانشگاه در خصوص برنامه درسی رشته برنامه ریزی توسعه منطقه ای دوره کارشناسی ارشد

برنامه درسی رشته توسعه منطقه ای در دوره کارشناسی ارشد که توسط هیات علمی گروه آموزشی دانشکده علوم اجتماعی تهیه و تدوین شده بود با اکثریت آراء به تصویب رسید.

این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای دانشگاه برسد.

رای صادره جلسه ۷۸ مورخ ۸۳/۷/۱۳ شورای دانشگاه در مورد برنامه درسی رشته برنامه ریزی توسعه منطقه ای در دوره کارشناسی ارشد صحیح است به واحدهای ذیربط ابلاغ شود.

رئیس دانشگاه

دانشگاه علامه طباطبائی
معاونت آموزشی

شماره ۳۰۳۱، ۹۳۶۳۰
تاریخ ۸۸، ۵، ۲۲
پست

جناب آقای دکتر بروزویی
مدیر کل محترم دفتر گسترش و برنامه ریزی
آموزش عالی و دبیر شورای گسترش

با سلام و احترام، پیرو نامه شماره ۳/۳۱/۱۸۲۱۰ مورخ ۸۷/۸/۱۵، در خصوص ارسال مجدد یک نسخه از سرفصل پیشنهادی رشته برنامه ریزی توسعه منطقه ای در مقطع کارشناسی ارشد، خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایید تا یک نسخه از سرفصل فوق الذکر پس از مهیور شدن به مهر شورای گسترش آموزش عالی به این دانشگاه ارسال گردد. قبلا از بذل مساعدت جنابعالی سپاسگزاری می نماید. ۴/۲۰/م

دکتر عبدالله شفیق آبادی
معاون آموزشی دانشگاه

رونوشت:- مدیر محترم تحصیلات تکمیلی دانشگاه جهت اطلاع
- رییس محترم دانشکده علوم اجتماعی جهت اطلاع
- دفتر برنامه ریزی آموزشی، نظارت و سنجش

ضریب
۴۱
مجموعی
۲۱

۱- مقدمه:

امروزه دستیابی به توسعه یا سطح بالاتری از آن هدف تمامی جوامع به شمار می رود. اگر توسعه را روند حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب تعریف نماییم، برنامه ریزی راه رسیدن به این هدف است. از طریق برنامه ریزی میتوان راه رسیدن به مطلوب را کوتاه تر کرد و هزینه و زمان آن را کاهش داد. بنابراین برنامه ریزی به عنوان یک روش مطلوب برای رسیدن به هدف، مورد پذیرش گسترده جوامع و کشورهای مختلف قرار گرفته است. حال با پذیرش ضرورت برنامه ریزی برای رسیدن به توسعه به عنوان هدف مطلوب این مسئله مطرح می شود که دستیابی به این مهم تنها از طریق در اختیار داشتن نیروهای انسانی کارآمد و با توان فکری، علمی و فنی لازم میسر می گردد. نیروی انسانی که بتواند:

- ابعاد مختلف جامعه یعنی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، فضایی و مکانی را در یک مجموعه به هم پیوسته درک نماید.
- مکانیزم حاکم بر روابط متقابل میان اجزاء تشکیل دهنده سیستم را تحلیل کند.
- با یک نگرش سیستمی و کل نگر میان پیچیدگی فزاینده مظهر و ظرف در جوامع انسانی یعنی انسان و مکان و فضای جغرافیایی ارتباط سازد.

توسعه جامع و پایدار که امروزه مورد توجه قرار گرفته است تنها از طریق تربیت نیروهای جامع نگر که بتوانند برنامه ریزان، تلفیق گران و مدیران جامعه باشند امکان پذیر است. چنانکه از دانش شناسی توسعه در میابیم توسعه انسانی و پایدار به خودی خود یک هدف است و این هدف چیزی جز پرورش استعدادها و قابلیتهای انسان نیست. به بیان دیگر توسعه پایدار انسانی یعنی دست یافتن انسان به دانش کار و زندگی، توان سازماندهی و شکوفایی قابلیتهای انسانی. چراکه انسان هم هدف توسعه است و هم منبع توسعه، هم راه رسیدن به توسعه را مشخص میکند و هم این راه را می پیماید و در یک کلام توسعه برای او و بر محور او و از طریق او صورت می گیرد. قابلیتها و توان چنین انسانی تنها از طریق مجهز شدن به ابزار علم شکوفا می شود و چون توسعه در فضا اتفاق می افتد نیاز به نیروهایی که هم توسعه را بشناسد و هم با

بعد مکانی و منطقه ای توسعه آشنا باشند، در شرایط کنونی جامعه یک نیاز اساسی به شمار میرود.

در واقع مهمترین عامل توسعه در شرایط کنونی که فراهم ساختن منابع لازم برای دستیابی به توسعه همچون سرمایه، منابع و زیرساختهای فیزیکی چندان دشوار نیست، مدیریت یا فن ترکیب عوامل و استفاده بهینه از منابع و فرصتهاست. تفاوت میان کشورها در سرعت دستیابی به توسعه و پیشرفت بر اساس درجه یا سطح دانش مدیریت حاکم بر آنها مشخص می شود. بدیهی است که مهمترین عامل در ایجاد یک نظام مدیریت کارآمد که بتواند به نحو مطلوب منابع را بکار گیرد و از فرصتها در جهت دستیابی به اهداف توسعه استفاده نماید، عامل نیروی انسانی است. به همین دلیل است که در مباحث توسعه، نیروی انسانی عامل استراتژیک نامیده می شود. نیروی انسانی زمانی می تواند در فرآیند توسعه در جایگاه واقعی خود قرار گیرد که از کیفیت لازم برخوردار باشد و به عبارتی دیگر منظور از نیروی انسانی بعنوان عامل استراتژیک نیروی انسانی تربیت شده و متخصص است. نیرویی که بتواند در جریان توسعه و تکامل جامعه نقش مدیریتی یا همان ترکیب عوامل را به نحو مطلوب بر عهده گیرد. بر این اساس آموزش و تربیت نیروی انسانی در فرآیند توسعه بعنوان مدیریت استراتژیک بتواند دو در نظر گرفته می شود. بنابر این آموزش و تربیت نیروی انسانی وظیفه ای بسیار خطیر و مهم در روند توسعه جامعه بشمار می رود و این مهم بر عهده دانشگاهها و مراکز آموزش عالی است که متناسب با شرایط زمانی و نیازهای جامعه نیروی انسانی با آگاهی، دانش و مهارت کافی در اختیار بخشهای مختلف جامعه قرار دهد. لازمه رسیدن به چنین هدفی شناخت مراکز آموزشی از نیازهای روز جامعه و همگامی با آن در جهت تامین و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز از طریق ایجاد رشته های کاربردی و آموزشهای متناسب با نیاز جامعه است.

۲- تعریف دوره:

دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی توسعه منطقه ای ادامه دوره کارشناسی برنامه ریزی اجتماعی است که با توجه به ماهیت بین رشته ای آن سایر رشته های مرتبط نیز میتوانند در آن ادامه تحصیل دهند.

۳- اهداف دوره:

- ۱- تربیت برنامه ریزان مناسب و کارآمد در جهت تدوین برنامه های توسعه جامع، سیستمی و همه جانبه اجتماعی، اقتصادی و فضایی.
- ۲- تربیت نیروی انسانی کارآمد که قادر به درک پیچیدگی فزاینده جامعه و تحلیل سیستمی آن با در نظر گرفتن تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فضایی جامعه باشد.
- ۳- تربیت برنامه ریزانی که در سطح عالی قادر به بکارگیری روشها و تکنیکهای برنامه ریزی و حتی ابداع روشهای مناسب بر اساس گوناگو نیهای اجتماعی و منطقه ای باشند.
- ۴- تربیت مجریان جامع نگر که بتوانند برنامه های تهیه شده را به نحو مطلوبی به اجرا در آورند.
- ۵- تربیت مدیران کارآمد که بتوانند با درک ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فضایی جامعه، مدیریت سیستمی در راستای رسیدن به توسعه پایدار و انسانی را اعمال نمایند.
- ۶- تربیت مدیران و برنامه ریزان منطقه ای در جهت تامین نیاز مناطق مختلف سرزمین به نیروی انسانی متخصص در این زمینه و کاهش عدم تعادل منطقه ای از نظر دسترسی به برنامه ریزان و مدیران منطقه ای و محلی.

۴- طرح موضوع و اهمیت آن:

امروزه توافقی همگانی بر سر ویژگیهای مشترک تمامی جوامع با سطوح مختلف توسعه وجود دارد و تقریباً همه صاحب نظران اجتماعی و برنامه ریزان توسعه در این زمینه هم عقیده هستند که پیچیدگی فزاینده جوامع، پیوستگی عوامل و محدودیت منابع مشخصه های تعیین کننده در جامعه امروز به شمار می آیند. به گونه ای که تمامی مسائل تحت تاثیر این ویژگیها قرار دارند. جوامع بر مبنای این ویژگیها در گروههای مختلف و سطوح متفاوتی قرار می گیرند و الگوهای اجتماعی، اقتصادی، فضایی و فرهنگی متفاوتی به خود می گیرند و بر مبنای این الگوها نظامهای برنامه ریزی و مدیریتی خاصی را طلب می نمایند. هر روز و بطور فزاینده جوامع در تمامی ابعاد به سمت پیچیدگی بیشتر حرکت می کنند. این پیچیدگی روز افزون حداقل دو پیامد به همراه دارد:

اول اینکه هر روز جامعه با مسائل جدیدی روبروست که در نوع خود برای اولین بار بروز می نمایند. مسائلی که تاکنون تجربه نشده اند و جامعه تا این زمان با آن روبرو نشده است و بنابراین یافتن راه حل برای آنها نیز دشوارتر است.

دیگر اینکه این پیچیدگی شامل خود مسائل نیز می گردد و بشر نه تنها هر روز با مسائل و چالشهای جدیدی روبروست بلکه این چالشها به مراتب پیچیده تر و بغرنج تر نیز می باشند.

پیچیدگی امور در قالب گسترش روابط متقابل میان اجزاء شکل دهنده جامعه و پیچیده تر شدن روابط بروز می نمایند. به عبارت دیگر این روابط متقابل میان اجزاء جامعه است که ماهیت آن را مشخص می کند. جامعه مانند یک موجود زنده است که میان بخشهای مختلف آن و اجزاء آن ارتباط ارگانیک وجود دارد و بخشهای مختلف به وسیله جریان متقابل روابط همدیگر را تحت تاثیر قرار میدهند. هیچ جامعه ای نمی تواند با داشتن اجزاء خوب و بد یا بخشهای سالم و ناسالم یا توسعه یافته و توسعه نیافته در کنار هم به عنوان یک جامعه ایده آل و الگو مطرح باشد. چراکه نارسایی در یک جزء یا بخش در هر صورت به سایر بخشها نیز سرایت می کند. یک جامعه نمی

تواند دارای شهرهای پیشرفته و روستاهای عقب مانده باشد، همانطوریکه نمی تواند دارای بخش کشاورزی عقب مانده و صنعت پیشرفته باشد. امور جامعه به هم پیوسته هستند و نمی توان آنها را تقسیم کرده یا به صورت انتزاعی به آنها نگریم.

طرح این مسائل یعنی پیچیدگی فزاینده و پیوند میان امور و ضرورت جامع نگری یا نگرش سیستمی به توسعه مفاهیم و دیدگاههای جدیدی را در توسعه مطرح ساخته است. دیدگاههای توسعه از تاکید بر جنبه های اقتصادی به سوی توسعه انسانی با تاکید بر جنبه های عدالت توزیعی چرخیده است و در این راستا نه تنها انسانی بودن توسعه مورد تاکید قرار گرفته است، بلکه لزوم پایداری و تداوم این فرآیند نیز مسلم و مورد تاکید قرار گرفته است. اکنون این مسئله بر صاحب نظران توسعه روشن شده است که پایداری لازمه توسعه انسانی و عادلانه است و تنها از طریق دستیابی به پایداری در توسعه می توان به عدالت درون نسلی و بین نسلی دست یافت و پایداری و عدالت دو روی یک سکه را تشکیل می دهند. به عبارت دیگر ناپایداری یکی از چالشهای اساسی در رابطه با توسعه است که به صورت بحرانهای مختلف در رابطه با عوامل طبیعی و زیست محیطی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خود را نشان می دهد.

یکی از جنبه های پایداری توسعه توجه به ابعاد مکانی و زیست محیطی آن است. توسعه متعادل منطقه ای است. در واقع تاکید بر جنبه های اقتصادی توسعه بدون توجه به بازتاب مکانی آن باعث بروز عدم تعادل منطقه ای گردیده است. اکنون روشن شده است که توجه به بعد مکانی توسعه یکی از جنبه های مهم پایداری است. بنابراین اگر توسعه را یک روند تغییر از وضعیت ناپایدار موجود به وضعیت مطلوب ناپایدار بدانیم و وضعیت مطلوب را که هدف چنین توسعه ای است همان توسعه انسانی پایدار تعریف نماییم. در چنین الگویی توسعه فرآیندی در جهت استفاده مطلوب و منطقی از منابع و فرصتها و بهره مندی عادلانه تمامی سطوح جامعه و مناطق از پیامدهای آن خواهد بود. الگویی که معیار سنجش و ارزیابی، آن درجه انسانی بودن و پایداری است. در این فرآیند یا چرخه توسعه عناصر یا زیر سیستمهای اصلی عبارت خواهد بود از منابع، مردم و مشارکت. عناصری که در یک نظم سیستمی در ارتباط متقابل دو جانبه چند جانبه با یکدیگر قرار دارند و پیوند مطلوب و منطقی آنها باعث افزایش

کارآیی سیستم و در واقع افزایش پایداری، تعادل و راندمان یا اقتصاد در سیستم توسعه خواهد گردید.

مفهوم توسعه انسانی پایدار، انسان را در مرکز الگوهای توسعه قرار می‌دهد نه در حاشیه آن. در این مفهوم انسان هم هدف توسعه است و هم منبع توسعه و بنابراین هم از نظر کمی و هم کیفی مورد توجه قرار می‌گیرد. اهمیت این مسئله به حدی است که برخی توسعه انسانی را توسعه منابع انسانی دانسته‌اند. حتی اگر توسعه منابع انسانی را یکی از جنبه‌های توسعه انسانی پایدار بدانیم از این نظر که منبع اصلی توسعه به شمار می‌آید و ساختار توسعه و جریان آن بر مبنای کمیت و کیفیت نیروی انسانی شکل می‌گیرد یکی از جنبه‌های مهم خواهد بود.

در فرآیند توسعه سرمایه انسانی نقش کلیدی بازی می‌کند و در کنار سرمایه مادی و به عنوان مکمل آن و در عین حال فرآورنده آن، منابع لازم برای توسعه را فراهم می‌سازد. منابع سرمایه انسانی جدای از بعد کمی آن عمدتاً تشکیل می‌شوند از؛ دانش، مهارت، تجربه، انرژی و ابتکار انسانها. این سرمایه از راههای گوناگون به دست می‌آید. از راه فراگیری در جریان کار، از طریق نظام آموزش رسمی، از طریق برنامه‌های آموزشی و از طریق ارتباطات جمعی. منابع سرمایه انسانی نیز مانند سایر منابع طبیعی و مادی نیاز به فرآوری و حفاظت دارند و در غیر اینصورت ارزش خود را از دست می‌دهند.

سرمایه‌گذاری در جهت بالا بردن قابلیت نیروی انسانی و افزایش کارآیی آن یکی از اساسی‌ترین سرمایه‌گذاریها در راستای رسیدن به توسعه محسوب می‌شود و همسوی با بهره‌برداری مطلوب و منطقی از منابع به عنوان مفهوم توسعه قرار می‌گیرد. سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی همچنین به عنوان سرمایه بی‌واسطه در فرآیند توسعه و مکمل سایر سرمایه‌گذاریها به شمار میرود و هر گونه تحول تکنولوژیکی و تغییر مطلوب در ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مستلزم سرمایه‌گذاری در این زمینه است.

بر این مبنا روشن است که نیروی انسانی آموزش دیده، کارآمد و فرهیخته عامل اصلی برای برقراری روند توسعه انسانی و پایدار یا حرکت از وضعیت نامطلوب

و ناپایدار کنونی به وضعیت مطلوب و پایدار است. در این راستا وظیفه خطیری بر عهده وزارت علوم در دانشگاه‌هاست که باید نقش خود را به خوبی ایفا نمایند.

گروه برنامه ریزی اجتماعی با توجه به ماهیت آن جنبه های اجتماعی، اقتصادی و فضایی توسعه را به صورت یکجا می بیند و برنامه های آموزشی آن بر محور توسعه سیستمی و همه جانبه استوار است با توجه به سالها تجربه آموزشی و تربیت نیروی انسانی و نیز تجارب کادر آموزشی خود به این نتیجه رسیده است که برای رسیدن به این هدف مهم یعنی توسعه انسانی پایدار نیاز به تربیت نیروهایی است که بتوانند:

- پیچیدگی فزاینده جامعه و ماهیت سیستمی آن را درک نمایند.

- پیوستگی امور و جنبه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فضایی، کالبدی

- و طبیعی را بطور همزمان به تصویر کشند.

- از مهارت لازم برای برنامه ریزی جامع با هدف توسعه پایدار برخوردار باشند.

- با تکنیک‌های برنامه ریزی و مدیریتی لازم در زمینه منطقه‌ای آشنایی کافی

داشته باشند.

اکنون که برنامه‌ریزی به عنوان راه رسیدن به توسعه در تمامی جوامع مورد پذیرش عام قرار گرفته است و روشن شده است که از طریق برنامه ریزی راه رسیدن به هدف کوتاه تر و هزینه آن نیز کمتر می شود، تمام تلاشها باید در جهت تربیت برنامه ریزان کارآمد و جامع نگر باشد. برنامه ریزانی که نه تنها با مفاهیم و دیدگاهها آشنا باشند بلکه قدرت و توان برنامه ریزی و بکارگیری اصول و روشهای برنامه ریزی در عمل را داشته باشند و علاوه بر آن مجریان خوبی برای اجرای برنامه‌های تنظیم شده باشند. بر این مبنا پس از نشست‌های فراوان و بررسی‌های کارشناسی و سنجش قابلیت‌ها پیشنهاد ایجاد دوره کارشناسی‌ارشد برنامه ریزی توسعه منطقه‌ای مطرح شده است.

۵- ضرورت و اهمیت دوره:

در جامعه کنونی ما هدف اصلی دستیابی به توسعه مطلوب است و در نظام حاکم بر جهان امروز زمان عامل مهمی به شمار می رود. از دست دادن زمان خود به معنی توسعه نیافتگی مضاعف و عقب ماندن از سایر کشورها و جوامع، از دست رفتن فرصتها و تلف شدن منابع می باشد. ایجاد رشته های کاربردی که بتواند نیروی انسانی لازم را برای این منظور تربیت نماید یک ضرورت مهم به شمار می رود. اکنون در سطح کشور در سطوح مختلف مدیریتی، بخشی و منطقه ای پذیرفته شده است که تنها از طریق برنامه ریزی دقیق می توان به فرآیند لازم برای رسیدن به توسعه دست یافت. در سطوح مختلف کلان و خرد، در سطح ملی، منطقه ای و محلی، در سطوح بخشی بین سازمانی و درون سازمانی سعی در تنظیم و تدوین برنامه و برنامه ریزی است. بنابراین بیش از هر چیزی امروز به برنامه ریزان توانا نیاز است که هم برنامه ها را طراحی و هم اجرا نمایند. اما برای دستیابی به توسعه از آنجایی که توسعه خود یک مفهوم چند بعدی است باید برنامه ریزانی تربیت شوند که از جامع نگری و توان نگرش سیستمی برخوردار باشند. نگرش جزئی و انتزاعی به مسائل و طرح ریزی برنامه های بخشی یا موضوعی خلاء وجود برنامه های جامع و برنامه ریزان همه جانبه نگر را برطرف نمی سازد.

بر این مبنا با وجود اینکه در زمینه های مختلف نیروهایی تحت عنوان برنامه ریزی تربیت می شوند، ولی برنامه ریزانی که هم با مفاهیم توسعه و روشهای برنامه ریزی آشنا باشند و هم مفهوم منطقه، مکان، ابعاد فضایی توسعه تنوعها و تفاوتهای جغرافیایی و قابلیتهای موجود و نهفته سرزمین را درک نمایند و بتوانند میان ابعاد مختلف فضایی و مکانی، اقتصادی و اجتماعی توسعه ارتباط برقرار سازند جایشان خالی است. نیروی انسانی تربیت شده ای که بتواند به سرزمین و سطوح مختلف آن به عنوان یک سیستم واحد با سطوح مختلف یا زیر سیستمهای متعدد نگاه کند و براساس یک نگرش سیستمی به مطالعه آن بپردازد، بشناسد، برای آن برنامه ریزی کند و

اجرا کننده و مدیر خوبی برای برنامه های تهیه شده باشد یا به عبارتی به برنامه ریزان توسعه منطقه ای به عنوان یک ضرورت اساسی نیاز است.

بروز عدم تعادل فضایی و منطقه ای که پیامد الگوهای توسعه مبتنی بر رشد اقتصادی است، توجه به ابعاد فضایی و اجتماعی توسعه یا توسعه منطقه ای را به همراه داشته است. در واقع پدیده دوگانگی در جوامع در حال توسعه همچون دوگانگی میان مناطق مرکز و پیرامون، برخوردار و غیر برخوردار، شهری و روستایی، کشاورزی و خدمات و طبقه ثروتمند و فقیر نتیجه بکارگیری الگوهای توسعه سود محور یا مبتنی بر رشد اقتصادی بوده است. برنامه ریزی منطقه ای بعنوان الگویی در جهت کاهش این دوگانگی و عدم تعادل از طریق توجه به محدوده های سرزمینی مشخص و قابلیت های آنها تعریف می شود. پیش نیاز برنامه ریزی توسعه منطقه ای، احراز دانشی است که رابطه علی بین سلسله اقدامات و اهداف پیش بینی شده برقرار سازد. در برنامه ریزی توسعه منطقه ای با اتکاء به نظریه های موجود به تبیین علل و عوامل دوگانگی و توسعه نیافتگی پرداخته می شود و راهکار مناسب با توجه به ابعاد فضایی-مکانی، انسانی و اقتصادی ارائه می شود. روی آوردن به برنامه ریزی توسعه منطقه ای برآمده از هدفهای کلانی است که به اشکال مختلف هر یک یا مجموعه ای از آنها یکی از اهداف کلان و واحدهای فضایی کوچکتر از کشور یعنی مناطق مورد نظر قرار میگیرند.

اهداف کلان برنامه ریزی توسعه منطقه ای را می توان به ساماندهی فضایی و کالبدی سرزمین در سطوح ملی، منطقه ای، ناحیه ای و محلی با توجه به زمینه هایی همچون آمایش سرزمین، ساماندهی نظام سکونتگاهی، کاهش عدم تعادل منطقه ای، توسعه سرزمین در سطوح ملی و منطقه ای با استفاده از منابع سرزمین و توجه به قابلیت نواحی، ایجاد یک نظام برنامه ریزی منسجم و فراگیر سرزمینی که در آن تمامی نقاط و فضاها بر اساس قابلیتها و جایگاه خود مورد توجه قرار گرفته باشند. پیگیری عدالت اجتماعی با ایجاد تعادل های بین و درون منطقه ای، حذف مناطق محروم و حاشیه ای و تحکیم وحدت ملی و سرزمینی از این طریق. حفاظت منابع طبیعی، محیط زیست و استفاده از منابع موجود با مشارکت مردمی و برنامه ریزی همه جانبه دانست. برنامه ریزی برای تحقق اهداف اشاره شده بر بعد فضایی توسعه تأکید می نماید.

فضایی که موضوع برنامه ریزی منطقه ای است در برگیرنده مجموعه ای از انسانها، فعالیتها و محیطهای انسان ساخت است. برنامه ریزی منطقه ای بر توسعه فضایی (Spatial development) با این منطق تأکید دارد که برنامه ریزی بخشی (Sectoral) با تأکید بر دستیابی به حداکثر سود و کارآیی بدون توجه به ابعاد فضایی و مکانی توسعه موجب عدم تعادل منطقه ای، اقتصادی و اجتماعی و بروز بحرانهای زیست محیطی شده است. توجه به بعد فضا و ایجاد سازماندهی مناسب در بخشهای مختلف اقتصادی - اجتماعی و زیست محیطی بر مبنای قابلیتهای فضا به لحاظ مفهومی جدای از آمایش سرزمین نیست که هدف نهایی برنامه ریزی توسعه ملی و منطقه ای را تشکیل می دهد.

بدیهی است که یکی از عوامل مهم در دستیابی به این اهداف تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد متناسب با نیازهای ملی، منطقه ای است که در کاهش نابرابریهای اجتماعی، اقتصادی و سرزمینی نقش قابل توجهی می تواند ایفا نماید. ایجاد دوره کارشناسی ارشد توسعه منطقه ای با توجه به خلاء موجود در این زمینه و کمبود نیروی انسانی متخصص و بر مبنای نیاز روز جامعه طرح و پیشنهاد شده است.

۶ - طول و شکل دوره:

طول دوره حداقل چهار نیمسال تحصیلی و حداکثر شش نیمسال تحصیلی و شکل دوره بر اساس نظام واحدی است.

۷ - تعداد و نوع واحدهای درسی:

تعداد و نوع واحدهای درسی در این دوره به شرح جدول های شماره ۱ و ۲ می باشد:

جدول شماره (۱) نوع درس‌های دوره کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای

ردیف	نوع درس	تعداد واحد	واحد نظری	واحد عملی
۱	اصلی	۲۰	۱۳	۷
۲	اختیاری	۸	۷	۱
۳	پایان نامه	۴	-	۴
۴	جمع واحد	۳۲	۲۰	۱۲

جدول شماره (۲) فهرست عنوان درسهای اصلی دوره کارشناسی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای

ردیف یا کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱	تئوریهای توسعه منطقه‌ای	۳	۴۸	-	۴۸
۲	برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی	۲	۳۲	-	۳۲
۳	برنامه‌ریزی کاربری زمین	۲	۳۲	-	۳۲
۴	مدلهای کمی در برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای	۳	۱۶	۶۳	۷۹
۵	برنامه‌ریزی حمل و نقل منطقه‌ای	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۶	کارگاه برنامه‌ریزی توسعه نواحی روستایی	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۷	کارگاه برنامه‌ریزی مناطق شهری	۲	۱۶	۶۳	۷۹
۸	سمینار برنامه‌ریزی منطقه‌ای	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۹	بررسی و ارزیابی طرحهای توسعه منطقه‌ای	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۱۰	پایان نامه	۴	-	۱۲۸	۱۲۸
-	مجموع	-	-	-	-

جدول شماره (۳) عنوان درسهای اختیاری دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی توسعه منطقه ای

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		پیش نیاز
			نظری	عملی	
۱	برنامه ریزی محیطی در طرحهای توسعه منطقه ای	۲	۳۲		
۲	برنامه ریزی توسعه گردشگری	۲	۳۲		
۳	برنامه ریزی جمعیت و توسعه منطقه ای	۲	۳۲		
۴	برنامه ریزی مشارکتی	۲	۱۶	۳۲	
۵	روش تحقیق در برنامه ریزی توسعه منطقه ای	۲	۱۶	۳۲	
۶	جغرافیای نواحی شهری	۲	۳۲		
۷	اقتصاد فضا	۲	۳۲		
۷	اقتصاد شهری و منطقه ای	۲	۱۶	۳۲	
۸	کاربرد کامپیوتر در برنامه ریزی منطقه ای	۲	۱۶	۳۲	
۹	نظامهای منطقه بندی در جهان و ایران	۲	۳۲		
۱۰	مدیریت توسعه منطقه ای	۲	۱۶	۳۲	
-	مجموع	۲۲	-	-	

- طبق آیین نامه آموزشی کارشناسی ارشد برای دانشجویانی که از رشته های دیگر وارد این رشته می شوند، به تشخیص گروه آموزشی تا سقف ۲۴ واحد درسی، به عنوان درس جبرانی یا پیش نیاز از دروس دوره کارشناسی رشته برنامه ریزی یا سایر رشته های مرتبط، را باید بگذرانند.

۸- قابلیت فارغ التحصیلان دوره:

- ۱- فارغ التحصیلان این دوره می توانند به عنوان برنامه ریزان جامع، تهیه برنامه های توسعه در سطوح ملی، منطقه ای، ناحیه ای و محلی را بر عهده گیرند.
- ۲- در اجرای برنامه های توسعه منطقه ای در سطوح ملی، منطقه ای ناحیه ای و محلی مشارکت نمایند.
- ۳- پژوهشگرانی زبده در زمینه مطالعات فضایی، اقتصادی و اجتماعی و برنامه ریزی منطقه ای باشند.

۴- مدیران اجرایی مناسب برای اداره محدوده های سرزمینی در سطوح منطقه ای ناحیه ای و محلی باشند.

۵- با توجه به جهت گیری برنامه های توسعه به سمت برنامه ریزی منطقه ای و عدم تمرکز کمبود نیروی انسانی متخصص بومی در سطوح منطقه ای و محلی را بر طرف نمایند.

۹- شرایط پذیرش دانشجو:

تمامی دارندگان مدرک کارشناسی در رشته های علوم اجتماعی (گرایشهای برنامه ریزی اجتماعی و پژوهشگری)، جغرافیا (کلیه گرایشها)، علوم اقتصادی، مدیریت جهانگردی، عمران، شهرسازی و معماری. (با توجه به رشته تحصیلی پذیرفته شدگان در مقطع کارشناسی، هر دانشجو با نظر گروه موظف به گذراندن تعدادی از عنوانهای درسی به صورت پیش نیاز خواهد بود).

۱۰- مواد امتحانی و ضرایب دروس:

تئوریهای برنامه ریزی و برنامه ریزی توسعه منطقه ای، تکنیکها و مدل‌های برنامه ریزی، شناخت و تحلیل فضایی و منطقه ای با تأکید بر جنبه های جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی، الگوها و مدل‌های توسعه، نظامهای برنامه ریزی منطقه ای در ایران و تجربه های موجود در این زمینه، آمار، روش تحقیق و زبان تخصصی در حد مورد نیاز.

ضرایب و حوزه های امتحانی دروس به شرح زیر است:

۱- حوزه نظری؛ شامل تئوری‌های برنامه ریزی و برنامه ریزی توسعه منطقه ای؛ ضریب ۳

۲- حوزه تکنیکها و روش؛ شامل تکنیکها و مدل‌های برنامه ریزی منطقه ای، الگوها

و روشهای توسعه و روش تحقیق؛ ضریب ۳

۳- اطلاعات پایه و عمومی برنامه ریزی منطقه ای؛ شامل شناخت و تحلیل فضایی

و منطقه ای، نظامهای برنامه ریزی منطقه ای در ایران؛ ضریب ۲

۴- آمار؛ ضریب ۲

۵- زبان تخصصی؛ ضریب ۲

۱ - نام درس: تئوریهای توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۳ واحد نظری

نوع درس: اصلی

هدف درس:

برنامه ریزی یک سیستم کلی ذهنی در مورد آینده و وضعیت مطلوب موضوع است که هدف آن بهینه کردن سیستم دنیای واقعی از طریق بهینه نمودن سیستم ذهنی است. میزان انطباق تصویر ذهنی از واقعیت و دقت در بیان آن به پشتوانه های نظری و تئوریک بستگی دارند که به برداشتها ذهنی قالب و جهت لازم را میدهند. هدف این درس آشنایی دانشجویان با مبانی تئوریک و نظریات توسعه منطقه ای بعنوان چارچوب و پشتوانه فلسفی برنامه ریزی توسعه منطقه ای است.

سر فصلهای درس:

- کلیات

تعریف مفاهیم، مفهوم منطقه، مفهوم توسعه، تعریف و مفهوم برنامه ریزی توسعه منطقه ای و ماهیت برنامه ریزی منطقه ای است

- نظریات توسعه:

توسعه و رشد اقتصادی، دیدگاه محافظه کار، دیدگاه میانه رو، دیدگاه رادیکال

- نظریه های جغرافیایی در ارتباط با منطقه

تعیین حدود مناطق، منطقه یک بعدی و چند بعدی، منطقه طبیعی، منطقه اقتصادی،

مناطق اجتماعی و فرهنگی، معیارهای وحدت منطقه ای

- نظریه های مکانی در ارتباط با منطقه

سیستم سکونتگاهها، جریان روابط، نظریه مکان مرکزی کریستالر، فون تانن، گالپین،

لوش، هاگراستراند

- نظریه های برنامه ریزی شهری و توسعه منطقه ای
- نظریه های مزبوط به ساختار کالبدی شهرها، نظریه های مربوط به سیستم شهری، حوزه های شهری
- نظریه های اقتصادی و توسعه منطقه ای
- نظریه های قطب رشد، رشد اقتصاد منطقه ای، اقتصاد شناسی شهری، هزینه های حمل و نقل و مکان، نظریه قیمت منطقه ای و نظریه های مکان یابی اقتصادی
- فضا و برنامه ریزی توسعه منطقه ای
- مفهوم فضا، ترکیب عوامل و نظریه های چهارگانه، عامل انسانی و منطقه، انواع فضا، ترکیب فضایی منطقه.

۲- نام درس: برنامه ریزی رفاه اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اصلی

هدف درس:

بخش مهمی از توسعه منطقه ای دستیابی به سطح مناسبی از توسعه و رفاه اجتماعی است که در انطباق با ساختار اجتماعی حاکم بر سرزمین و در جهت تعادل بخشی به ساخت اجتماعی باشد. در این درس عوامل و ساختارهای عمده اجتماعی و کارکردهای آن برای فراگیران تشریح شده، مکانیزم و کارکردهای اجتماعی در سطح منطقه، پایگاه و موقعیتهای افراد و گروههای اجتماعی در ارتباط با برنامه ریزی رفاه اجتماعی تشریح می شود.

سر فصل های درس:

- کلیات

تعاریف و مفاهیم مربوط به ساختار اجتماعی و رفاه اجتماعی، روابط بین رفاه اجتماعی و ساختارهای اجتماعی مختلف

- بررسی رویکردهای اساسی

رفتارگرایی و نظریه کنش متقابل، کارکردگرایی ساختاری، بررسی نظریه های

کارکردگرایی و ساختارگرایی

- انواع ساختارهای اجتماعی

نظام اجتماعی و همسازی، ساختارهای اجتماعی نهان و آشکار و نقش آن در برنامه

ریزی رفاه اجتماعی، ساختارهای اجتماعی در حال گذار، دگرگونی در ساختار

اجتماعی

- ساخت اجتماعی منطقه و رفاه اجتماعی

ساختار خانواده و تحولات آن، قشربندی اجتماعی و نقش ساخت اجتماعی در رفاه

اجتماعی، همگرایی و واگرایی در ساخت اجتماعی

- گروههای اجتماعی و برنامه ریزی رفاه اجتماعی

گروههای آسیب پذیر، زنان و نقش آنان در توسعه، گروههای عمده جمعیتی، گروههای

نخبه، گروههای قومی و رابطه آنها در سطح منطقه. ارزیابی اولویتها و نیازهای

گروههای اجتماعی

- ساخت اجتماعی و برنامه ریزی رفاه در سطح منطقه

سطح برخورداری از رفاه اجتماعی، الگوی تقاضای رفاه اجتماعی، روشهای بررسی

میزان انطباق بین نیازها و الگوی رفاه در سطح منطقه، ساخت اجتماعی منطقه و الگوی

مناسب رفاه اجتماعی، منابع منطقه و الگوهای رفاه اجتماعی

- جنبه های رفاه اجتماعی در برنامه ریزی منطقه ای

نابرابریهای فضایی درون منطقه ای، ارزیابی نابرابریهای رفاه اجتماعی، جنبه های

فضایی عدالت اجتماعی، تعیین نواحی نیازمند، ابزار و سیاستهای منطقه ای برنامه

ریزی اجتماعی

۳- نام درس: برنامه ریزی کاربری زمین

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اصلی

هدف درس:

زمین بعنوان بستر حیات و یکی از منابع اولیه نقش مهمی در توسعه و تداوم آن ایفا مینماید. نحوه استفاده از زمین بعنوان یک منبع کمیاب و حیاتی میتواند باعث توسعه و پایداری آن یا برعکس مانع توسعه شود. بنابراین استفاده مناسب و منطقی از زمین نقش مهمی در دستیابی به توسعه پایدار منطقه ای ایفا مینماید. در این درس فراگیران با قابلیت اراضی، تناسب اراضی و کاربردی اراضی آشنا شده و مکانیزم تعیین کاربری مطلوب اراضی را با توجه به قابلیت‌های آن و نحوه ارزیابی اراضی را در جهت استفاده مناسب آن فرا میگیرند.

سرفصلهای درس:

- کلیات

زمین بعنوان فضای حیاتی، زمین بعنوان منبع اولیه، ارزش اقتصادی زمین، ارزش

اجتماعی زمین

- قابلیت اراضی:

عوامل تعیین کننده قابلیت اراضی، نحوه شناسایی و تعیین قابلیت اراضی، مکانیزم تهیه

نقشه های قابلیت اراضی و نحوه استفاده از آن

- آمایش سرزمین و ارزیابی توان اکولوژیکی منطقه

فرآیند ارزیابی توان اکولوژیکی، روشهای شناسایی منابع، ویژگیهای زیست بوم منطقه،

حساسیتهای و تواناییهای اکولوژیکی، روشهای ارزیابی توان اکولوژیکی منطقه.

- کاربری اراضی منطقه

انواع کاربریها، تناسب کاربریها، طبقه بندی کاربری ها، تعیین اولویت کاربری ها، نقشه
کاربری اراضی منطقه

۴- نام درس: مدل‌های کمی در برنامه ریزی و توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۱ واحد نظری، ۲ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

مدل‌ها و تکنیک‌های کمی اساساً نمادی از واقعیت هستند که رفتار سیستم را بصورت ساده شده و دقیق بیان می‌نمایند و در شرایطی که امکان تجربه وجود ندارد، درک چگونگی رفتار سیستم را میسر می‌سازند. تکنیک‌های کمی ابزاری هستند برای شناخت، تحلیل و پیش‌بینی دقیق‌تر موضوع که درجه توانایی یک برنامه ریز به توان استفاده از این روش‌ها بستگی دارد. در این درس دانشجویان با تکنیک‌های کمی برنامه ریزی توسعه منطقه ای در زمینه‌های مختلف شناخت و توصیف موضوع، تجزیه و تحلیل عوامل و پیش‌بینی و آینده‌نگری رفتار سیستم آشنا شده و توانایی لازم جهت بکارگیری آن را کسب می‌نمایند.

سر فصل‌های درس:

- کلیات

مدل و مدلسازی، ماهیت مدل، تحلیل‌های کمی، سابقه و جایگاه تحلیل‌های کمی، انواع مدل‌ها در برنامه ریزی

- فرایند برنامه ریزی و کاربرد انواع مدل‌ها در مراحل مختلف برنامه ریزی

مدل‌های مورد استفاده در مراحل مختلف برنامه ریزی با تاکید بر مدل‌های آماری و کمی، اصول طراحی و کاربرد مدل‌ها

- مدل‌های خطی

مدل‌های خطی ساده، رگرسیون چند متغیره، کاربرد مدل‌های خطی در توصیف وضع موجود سیستم، تجزیه و تحلیل مسائل، برآورد و پیش‌بینی وضع مطلوب

- مدل‌های جاذبه ای و منطقه بندی
- انواع مدل‌های جاذبه، تعیین حدود نواحی، حوزه نفوذ و کشش، کاربرد مدل‌های جاذبه
- مدل‌های سطح بندی
- مدل‌های سطح بندی سکونتگاهها، مدل‌های درجه بندی سطح توسعه، طبقه بندی اراضی، طبقه بندی کاربری اراضی، سطح بندی فعالیتها و خدمات و درجه برخورداری
- مدل‌های برآوردی و بهینه یاب
- برنامه ریزی خطی و کاربرد آن، روشهای تحلیل عاملی
- مدل‌های مکان یابی و تعیین نقاط بهینه
- مدل‌های تحلیل فضایی، مدل‌های فضا و زمان، مدل‌های مکان مرکزی، مدل فون تانن و تعیین کاربری اراضی
- مدل‌های گرافیکی
- کاربرد مدل‌های گرافیکی در توصیف سیستم، تحلیل وضعیت سیستم و پیش بینی روندها
- تکنیکهای تجزیه و تحلیل کلی و بین منطقه ای
- تحلیل بخش عمومی، حسابهای درآمد و تولید ناحیه، تحلیل نهاد- ستانده، مطالعه جریانها، بررسی پیوندهای تولیدی
- ابزارهای تحلیل درون ناحیه ای
- تحلیل وضعیت درون ناحیه ای، تحلیل و طبقه بندی منابع، تحلیل نقصان پذیری منابع، شاخصهای تمرکز و پیوستگی، تحلیل نهاد- ستانده، درون ناحیه ای

۵- نام درس : برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد : ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم حمل و نقل، اجزاء و عناصر تشکیل دهنده سیستم حمل و نقل، فراگیری روشهای برنامه ریزی حمل و نقل، استفاده از مدل‌های متناسب با شرایط و قابلیت‌های منطقه هدف این درس می باشد.

سر فصلهای درس:

- کلیات

تعریف مفاهیم، اهمیت حمل و نقل، سابقه حمل و نقل در ایران و جهان

- سیستم حمل و نقل

انواع سیستمهای حمل و نقل، اجزاء و عناصر سیستم، قابلیت‌های سیستمهای حمل و نقل

- شبکه جریانهای درون منطقه ای و بین منطقه ای

- الگوی جریانهای درون منطقه ای، شدت، حجم و جهت جریانها، جریانهای

بین منطقه ای، قابلیت سیستم حمل و نقل و جریانهای درون و برون منطقه ای

- شبکه دسترسیها

انواع شبکه ها و راههای دسترسی، قابلیت‌ها و محدودیتهای انواع شبکه ها، الگوی مناسب منطقه

- مدل‌های حمل و نقل

- مدل‌های چهار مرحله ای، مدل‌های جاذبه در حمل و نقل، سایر مدلها

۶- نام درس : کارگاه برنامه ریزی توسعه نواحی روستایی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

هرچند در دیدگاه برنامه ریزی منطقه ای، نواحی روستایی و شهری اجزاء جدایی ناپذیر فضای سرزمینی به شمار می آیند، ولی تفاوت نقش و کارکردهای این نواحی نیازمند توجه خاص به هر کدام از آنهاست. در این درس دانشجویان با ویژگیها و کارکردهای خاص نواحی روستایی آشنا شده و با توجه به خصوصیات فضایی، کالبدی، اقتصادی و اجتماعی حاکم بر این نواحی در سطح درون منطقه ای و جایگاه و نحوه ارتباط این نواحی با سایر مناطق به تجزیه و تحلیلها اطلاعات، شناخت نواحی روستایی و برنامه ریزی برای این نواحی می پردازند.

سرفصلهای درس:

- کلیات:

- تعریف نواحی روستایی و ویژگیهای این نواحی
- نظریات و دیدگاههای توسعه نواحی روستایی
- نظریات توسعه کشاورزی، توسعه جامعه ای، توسعه مناطق روستایی، توسعه مشارکتی و روستا شهری.
- نظامهای اقتصادی نواحی روستایی و توسعه آنها
- نظامهای تولید خانواری و معیشتی، نظامهای اقتصادی روستا- شهرها، نظامهای بازار و توسعه اقتصادی
- نظامهای اجتماعی نواحی روستایی و ویژگیهای آنها

ساخت اجتماعی روستاها، نظام مدیریت عرفی و خود گردان روستایی، میزان تغییر و تحول در نظام اجتماعی و تحلیل الگوهای اجتماعی مناطق روستایی.

- تحلیل نظام سکونتگاهی نواحی روستایی و کارکردهای آن
سلسله مراتب توزیع سکونتگاههای روستایی، تحلیل ساخت و تشکیلات فضایی و مکانی، شبکه ها و جریان روابط در سطح درون ناحیه ای و برون ناحیه ای.

- تحلیل روابط شهر و روستا و نقش دولت
الگوی روابط شهر و روستا، جایگاه شهر و روستا در پیوند متقابل، روند تغییر روابط شهر و روستا، نقش دولتها و برنامه ها در تحول روابط شهری و روستایی

- ارزیابی سطح توسعه و ساماندهی نواحی روستایی
درجه توسعه و نحوه استفاده از منابع در نواحی روستایی، درجه بندی مناسب منابع و رفع نارساییهای نواحی روستایی در جهت توسعه و افزایش کارآیی این نواحی.

۷- نام درس: کارگاه برنامه ریزی مناطق شهری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

افزایش توانایی دانشجویان در بکارگیری روشها و تکنیکهای برنامه ریزی شهری بصورت عملی و برخورد عملی با مسائل شهری و فرآیند برنامه ریزی در ارتباط با نواحی، موضوعات و مسائل شهری است.

سرفصلهای درس:

کلیات:

- مفهوم شهر، تاریخچه و روند شکل گیری و تحول سکونتگاههای شهری
- نقش شهری:
- انواع نقشهای شهری، نقش های شهری در دوره جدید، نقش شهرها در آینده نظریه و مدلهای مربوط به نقش شهر
- جمعیت شهری
- نسبت جمعیت شهری و تحول آن، رشد جمعیت شهری و گسترش شهرها، گسترش شهرها و منابع نظریه های مربوط به رشد جمعیت شهری و گسترش شهرها
- نقشه و شکل شهر
- مکان و موقع شهرها، رابطه بین مکان و نقشه شهر، شکل شهر و عوامل جغرافیایی، شکل شهر و علت وجودی شهر، انواع نقشه های شهری، انواع شکل شهر، شکل شهر و مسائل شهری، شکل مناسب شهر
- ساخت و مورفولوژی شهری

ساخت کالبدی شهرها، رابطه بین ساخت و کارکردهای شهری، عوامل اجتماعی و مورفولوژی شهری، عوامل اقتصادی و مورفولوژی شهری، تاریخ شهر و مورفولوژی شهری، رابطه ساخت مورفولوژی و مسائل شهری

- مناطق شهری

منطقه بندی شهر، عوامل منطقه بندی، انواع مناطق شهری، ارتباط مناطق شهری، نقش و کارکرد مناطق شهری روشهای منطقه بندی شهری، منطقه بندی متناسب

- شهر و ناحیه

ارتباط شهر با نواحی پیرامون، نواحی حاشیه ای شهرها، محدود و نفوذ شهر، نقش شهر و حوزه نفوذ آن روشهای تعیین حوزه نفوذ شهر

- سیستم شهر

شهر بعنوان سیستم، سیستم درونی شهر، اجزاء و زیر سیستم های آن، ارتباط و انسجام بین اجزاء و عناصر شهری، سیستم بیرونی شهر، نظام سلسله مراتبی سکونتگاهها

- شهر و مسائل شهری

مسکن شهری، ترافیک شهری، آلودگی شهری و ...

- کاربری زمین شهری

الگوی کاربری اراضی، تناسب اراضی، انواع کاربری اراضی، کاربری اراضی در سطح مناطق شهری، روشهای تعیین کاربری متناسب اراضی

۸- نام درس: سمینار برنامه ریزی منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

در این درس دانشجویان با نحوه بکارگیری یافته و اندوخته های عملی و کاربرد آنها آشنا شده و روشهای تدوین و ارائه نتایج مطالعات و تحقیقات را بطور عملی فرامی گیرند.

۹- نام درس: بررسی و ارزیابی طرحهای توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری، ۱ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

فرآیند ارزیابی بخشی از فرآیند برنامه ریزی است که بدون آن یک نظام برنامه ریزی ناقص و فاقد توان بازنگری و خود ترمیمی خواهد بود. ارزیابی یک مکانیزم بازخورد است که نتیجه عمل آن اصلاح رویه و روشها در مراحل مختلف تصمیم گیری یا اجرای تصمیمات است. در این درس دانشجویان با اهمیت و جایگاه ارزیابی در فرآیند برنامه ریزی، الگوها، روشها و سطوح ارزیابی آشنا می شوند و الگوها و مدل‌های ارزیابی طرحهای توسعه منطقه ای را فرا می گیرند.

سر فصلهای درس

- کلیات

تعریف مفاهیم، ارزیابی، انواع آن، مراحل ارزیابی و ویژگیهای ارزیابی در مراحل مختلف

- فرآیند ارزیابی

اجزا و عناصر فرآیند ارزیابی، جایگاه ارزیابی در فرآیند برنامه ریزی، ارزیابی ابتدایی، موضوع و ویژگیهای آن، ارزیابی حین اجرا، ارزیابی پس از اجرا و مسائل ارزیابی در هر مرحله

- انواع ارزیابی

ارزیابی سازمان، ارزیابی فنی، ارزیابی اقتصادی، ارزیابی قابلیت اجرا، ارزیابی اجتماعی

- مدلها و روشهای ارزیابی

مدلها و روشهای ارزیابی فنی، قابلیت اجرای طرح یا پروژه، زمان اجرا، مکان یابی پروژه، مدل‌های ارزیابی اقتصادی پروژه، ارزیابی فایده اجتماعی، ارزیابی پیامدها و اثرات طرح‌ها و پروژه‌ها و ارزیابی میزان موفقیت طرح‌ها و پروژه‌ها

- ارزیابی طرح‌های توسعه منطقه ای

بررسی و سابقه طرح‌های توسعه منطقه ای، ارزیابی نمونه ای طرح‌های منطقه‌ای، میزان موفقیت یا عدم موفقیت طرح‌ها. میزان دستیابی به اهداف، عوامل و موانع اجرای طرح‌های توسعه منطقه ای، اثرات و پیامدهای طرح‌های توسعه منطقه ای

- ارزیابی سازمان و جایگاه طرح‌های توسعه منطقه ای

جایگاه طرح‌های توسعه منطقه ای، نظام و سازمان برنامه ریزی منطقه ای، اجرای طرح‌های منطقه ای، محدوده‌های منطقه ای و تقسیمات اداری و سیاسی، ارزیابی نحوه اجرا و اثرات طرح‌های توسعه منطقه ای

۱۰- نام درس: برنامه ریزی محیطی در طرحهای توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

حفظ توان اکولوژیکی سرزمین و استفاده از منابع در حد ظرفیت تحمل محیط زیست نیازمند وجود یک مکانیزم بازخورد یا ارزیابی دقیق عملکرد است. مکانیزمی که از طریق برقراری یک رابطه متعادل بین منابع و استفاده از آن یک فرآیند توسعه پایدار را در سطح منطقه برقرار نماید. در این درس فراگیران با اکولوژی منطقه، عوامل و عناصر تشکیل دهنده اکوسیستم طبیعی، عوامل شکننده و حساس زیست بوم و ارزیابی آن آشنا شده و نحوه بکارگیری عوامل زیست محیطی در برنامه ریزی توسعه منطقه ای را فرامی گیرند.

سر فصلهای درس:

- کلیات

تعریف مفاهیم، محیط زیست عوامل و اجزاء آن، ظرفیت زیست بوم

- سیستمهای زیست محیطی و انسان

اکوسیستم طبیعی، تعادل زیست محیطی، محدودیتهای اکولوژیکی، انسان و جایگاه آن

در سیستم محیط زیست طبیعی، حفظ تنوع بیولوژیکی، قوانین زیست محیطی و مسائل

زیست محیطی

- توسعه پایدار و محیط زیست

شرایط توسعه پایدار، پایداری ضعیف، پایداری قوی، ارزیابی توسعه پایدار، شاخصهای

توسعه پایدار، استانداردهای توسعه پایدار، اصول اجرایی و امرار معاش پایدار

- اقتصاد و محیط زیست منطقه

اقتصاد کلان، ماهیت چند نقشی منابع زیست محیطی، چرخه مصرف انرژی و منابع زیست محیطی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست و محدودیتهای استفاده از منابع، عوامل آلودگی، هزینه های تخریب عوامل زیست محیطی، الگوهای تولید و مصرف و اثرات جانبی آن

منابع طبیعی و الگوهای استفاده از آن

منابع قابل تجدید، مدیریت و بهره برداری از منابع قابل تجدید، ظرفیت منابع و مکانیزمهای بهره برداری پایدار، منابع غیر قابل تجدید، موجودیت و کمیابی منابع، شاخصهای فیزیکی و اقتصادی محدودیت منابع، مکانیزمهای بهره برداری از منابع غیر قابل تجدید، اصول اقتصادی و اصول زیست محیطی بهره برداری از منابع

- انسان و تغییرات محیط زیست

توسعه سکونتگاههای شهری و محیط زیست، مسائل زیست محیطی فضاهای شهری، توسعه فیزیکی سکونتگاههای روستایی و محیط زیست، توسعه فضاهای کشاورزی و محیط زیست، توسعه فضاهای صنعتی و عوامل زیست محیطی، توسعه راهها، ساخت و سازها، محیطهای انسان ساخت و ارتباط آن با محیط زیست، ارزیابی اثرات تغییرات و فعالیتهای

۱۱- نام درس: برنامه ریزی توسعه گردشگری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

موضوع گردشگری از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی امروزه از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است به گونه ای که بعنوان یکی از گزینه های توسعه ملی و منطقه ای مطرح است. پدیده گردشگری دربرگیرنده دامنه وسیع و نسبتاً پیچیده ای از فعالیتها است که تمامی ابعاد و بخشهای جامعه را در برمی گیرد. این امر بدون برنامه ریزی میتواند باعث ایجاد زیانهای ناخواسته و جبران ناپذیری شود. برنامه ریزی در جهت گردشگری در مناطقی که در آغاز راه در این زمینه هستند می تواند بستر لازم برای توسعه آن را فراهم کند و در مناطقی که دارای سابقه گردشگری هستند به پایداری و حفظ کارایی و تداوم آن منجر شود. با توجه به وابستگی شدید پدیده توریسم به قابلیتهای مکانی و فضای جغرافیایی هدف این درس ایجاد توان لازم در فراگیران در جهت شناسایی زمینه ها و توانهای منطقه ای برای توسعه گردشگری و تهیه طرحهای مناسب در جهت استفاده بهینه از این منابع می باشد.

سر فصلهای درس:

- کلیات:

تعاریف و مفاهیم، عناصر اولیه گردشگری، منافع و هزینه های گردشگری

- جایگاه گردشگری در توسعه منطقه ای

رویکرد اقتصاد سیاسی، رویکرد توسعه ای و کارکردی، رویکرد اجتماعی و فرهنگی،

عوامل محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و پیامدهای آن، سازماندهی گردشگری

در سطح ملی و منطقه ای

- فرایند و مکانیزم گردشگری

عرضه و تقاضای گردشگری، ویژگیها و شرایط جوامع میزبان و میهمان، خصوصیات فضایی/مکانی تقاضا، نوع شناسی گردشگری و مکانیزم عرضه تسهیلات گردشگری - اثرات و پیامدهای گردشگری

گردشگری و توسعه اقتصادی، افزایش تولید ناخالص ملی، گردشگری بعنوان منبع درآمد، منبع اشتغال، بهبود خدمات اجتماعی، هزینه های اقتصادی، هزینه های فرصت و وابستگی به گردشگری، توسعه گردشگری و تاثیرات اجتماعی و فرهنگی آن، تاثیرات محیطی، بازساخت مداوم محیطی، تولید ضایعات و خسارات محیطی و راههای جبران آن

- ساختار اجتماعی - فرهنگی منطقه و توریسم

روابط اجتماعی - فرهنگی بین جوامع میزبان و میهمان - ساختار فرهنگی و گزینه های توریسم

- برنامه ریزی و مدیریت گردشگری

استراتژیهای توسعه توریسم، نقش برنامه ریزی در توسعه توریسم، روشهای برنامه ریزی گردشگری، فرایند برنامه ریزی جهانگردی، شکلهای توسعه، برنامه ریزی عناصر و عوامل، برنامه ریزی بازار جهانگردی، گردشگری بالقوه، ارزیابی عملکرد

۱۲- نام درس: برنامه ریزی جمعیت و توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

آشنایی فراگیران با روشهای شناخت وضع موجود جمعیت، تعیین و اندازه گیری ویژگیهای کمی و کیفی جمعیت و پیش بینی و آینده نگری جمعیتی با توجه به قابلیت‌های فضایی منطقه، میزان تحرک جمعیتی و روابط بین منطقه ای جمعیت است.

سرفصلهای درس:

کلیات

مفاهیم جمعیت، ضرورت مطالعه جمعیت در برنامه ریزیهای توسعه منطقه ای، رابطه جمعیت و فضا

- ویژگیهای کمی جمعیت:

رشد جمعیت و تغییرات کمی آن، ساختار سنی و جنسی جمعیت، امید به زندگی، الگوهای جمعیتی و رابطه آن با توسعه منطقه ای، ساختار جمعیت و نیازهای توسعه، ساختار جمعیت و قابلیت‌های آن

- ویژگیهای کیفی جمعیت

وضعیت سواد، روند تغییر و تحول آن، وضعیت تحصیل جمعیت، گروه‌های لازم التعليم، برآورد نیازهای تحصیلی در سطح منطقه، وضعیت کیفی منابع نیروی انسانی، وضعیت اشتغال، نسبت جمعیت شاغل و بیکار، نسبت جمعیت فعال و غیر فعال، سطح عمومی فعالیت، برآورد نیازهای شغلی در سطح منطقه، قابلیت‌های منطقه و اشتغال جمعیت

- حرکات جمعیتی:

رشد طبیعی جمعیت، میزان باروری، میزان زاد و ولد و مرگ و میر، نرخ رشد طبیعی جمعیت، مهاجرت، عوامل مهاجرت، مکانیزم مهاجرت، ساختار جمعیتی مهاجرین، الگوهای مهاجرت، رابطه مهاجرت و توسعه منطقه

- توزیع جغرافیایی جمعیت

الگوی توزیع مکانی جمعیت در سطح منطقه، رابطه توزیع با عوامل درون منطقه ای، قابلیت‌های منطقه و توزیع جمعیت، الگوی مناسب توزیع جمعیت در سطح منطقه

- جمعیت و توسعه منطقه ای

نظریه های اقتصادی و اجتماعی جمعیت، رابطه سیاست‌های جمعیتی و سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، رشد جمعیت و توسعه، پیامدهای رشد جمعیت بر توسعه منطقه ای.

۱۳- نام درس : برنامه ریزی مشارکتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱) واحد نظری، ۱) واحد عملی

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

برنامه ریزی مشارکتی بعنوان حلقه مفقوده توسعه پایدار در یکی دو دهه اخیر در کانون توجه برنامه ریزان توسعه قرار گرفته است. این کوششها متأثر از کسانی است که مایل بوده اند توسعه را با آزادی به منزله راهی برای تشدید کنترل محرومان جامعه بر منابع مرتبط نمایند. در برنامه ریزی مشارکتی به انسان نه به عنوان محکوم دنیای دیگران، بلکه به عنوان موجودی حاکم بر دنیای خویش نگریسته می شود. در این راهبرد سعی بر این است تا از طریق ایجاد فرصت برابر برای مردم و مشارکت دادن آنها در تعیین سرنوشت خویش عوامل ناپایداری توسعه یعنی استفاده نابرابر از منابع و منافع توسعه را کاهش دهند. در این درس دانشجویان با مبانی، اصول و روشهای برنامه ریزی مشارکتی آشنا می شوند و توانایی لازم برای بکارگیری آن را در مراحل مختلف برنامه ریزی توسعه منطقه ای کسب می نمایند.

سر فصلهای درس

- کلیات

مفهوم مشارکت، مشارکت به منزله راهی برای توسعه منطقه ای، مشارکت بعنوان کنش اجتماعی، باز اندیشی در الگوهای توسعه

- زمینه ها و سابقه مشارکت مردمی

الگوهای سنتی مشارکت مردمی و نقش آن در جامعه، الگوهای جدید مشارکت مردمی، زمینه ها و عوامل مشارکت مردمی در الگوهای قدیم و جدید، تفاوتها و

تشابهات الگوهای مختلف مشارکت

- دیدگاهها نظری درباره مشارکت

نظریه های مربوط به مشارکت و مشارکت پذیری. حوزه های مشارکت و سطوح مشارکت

- طبقه بندی الگو های مشارکتی

بر حسب نوع مشارکت، زمینه مشارکت و نوع سازماندهی مشارکت

- ظرفیت مشارکت

ظرفیت مشارکت در تصمیم گیری مدیریتی، ظرفیت مشارکت در تامین مالی طرحها،

ظرفیت مشارکت در تامین نیروی انسانی

- برنامه ریزی مشارکتی

مشارکت مردمی در برنامه ریزی توسعه یا برنامه ریزی مشارکتی برای توسعه، سطوح

برنامه ریزی مشارکتی، مشارکت مردمی در تصمیم گیری، در تهیه و تنظیم اولویتها و

اهداف، در تهیه و تنظیم برنامه ها و طرحها، در اجرای طرحها و پروژه ها، مشارکت در

حفاظت و نگهداری طرحها و پروژه ها و مشارکت در ارزیابی برنامه ها

- سازماندهی مشارکت

ویژگیها مشارکت پایدار، سازماندهی گروههای مشارکتی، ویژگی سازمانهای مشارکتی،

کارکرد سازمان های مشارکتی

- برنامه ریزی مشارکتی و توسعه پایدار

نقش مشارکت در توسعه اقتصادی و اجتماعی، نقش مشارکت در استفاده بهینه از

منابع، مشارکت مردمی و توسعه متعادل منطقه ای، مشارکت و عدالت اجتماعی

- روشهای برنامه ریزی مشارکتی

روش ارزیابی مشارکتی یا PRA، روش ارزیابی سریع روستایی یا RRA، روش

آموزش مشارکتی یا PALM، روش تجزیه و تحلیل اکوسیستم کشاورزی یا AEA،

روش فرایند ارزشیابی سریع یا RAP و روش تجزیه و تحلیل سریع سیستمهای منطقه

ای یا RRSA

۱۴- نام درس: روش تحقیق در برنامه ریزی توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

کسب شناخت دقیق نسبت به پدیده ها و واقعیتهای نقش تعیین کننده ای در موفقیت یا عدم موفقیت برنامه ریزی دارد. در این درس دانشجویان با روشهای مختلف تحقیق در حوزه علوم توسعه منطقه ای، اصول و کاربرد آن آشنا می شوند و توانایی بکارگیری روشهای مناسب تحقیق در موضوعات مورد برنامه ریزی را کسب می نمایند.

سر فصلهای درس:

- بحث و بررسی اصول شناخت از دیدگاه معرفت شناسی
- مبانی اساسی روش شناسی
- روشهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی
- روشهای خاص تحقیق در علوم فضایی و منطقه ای
- مدل‌های کاربردی در مطالعات منطقه ای و مبانی تئوریک آنها
- مفاهیم و روشهای کمی و کیفی تحقیق در علوم توسعه منطقه ای و استفاده از

سرزمین

- مسائل آماری در تحقیقات اجتماعی - منطقه ای
- شیوه های سنجش و ارزیابی در برنامه ریزی توسعه منطقه ای

۱۵- نام درس: کاربرد کامپیوتر در برنامه ریزی منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

آشنا کردن دانشجویان با برنامه ها و نرم افزارهای قابل استفاده در برنامه ریزی منطقه ای و بالابردن توانایی فراگیران در جهت بکارگیری این نرم افزارها در مراحل مختلف برنامه ریزی است.

سر فصلهای درس:

- کلیات

- آشنایی با کامپیوتر، نحوه کار آن، مفاهیم مورد استفاده و کاربردهای آن

- برنامه WINDOS

- نحوه کار با WINDOS

- برنامه های WORK OFFICE

- آشنایی با نرم افزار Word، Excel، Out look، نحوه کار با آنها و کاربرد این

برنامه ها در ارتباط با برنامه ریزی منطقه ای

- برنامه SPSS

- آشنایی با نرم افزار SPSS، نحوه کار با آن و کاربردهای آن در برنامه ریزی توسعه

منطقه ای

- نرم افزارهای گرافیکی و طراحی

- آشنایی با COREL DROW و نحوه کار با آن، آشنایی با CAD و نحوه کار با آن

۱۶- نام درس: جغرافیای نواحی شهری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

سکونتگاههای شهری دارای چشم انداز و کارکرد ویژه ای هستند که ناشی از روابط خاصی است که این سکونتگاهها در سطح درونی و بیرونی با محیط خود برقرار می سازند. در این درس فراگیران با مفاهیم جغرافیای شهری، نقش عوامل جغرافیایی در شکل گیری و توسعه سکونتگاهها و کارکرد های شهری، چشم انداز فضاهای شهری در سطح درونی و بیرونی سیستمهای شهری و روابط متقابل شهر با نواحی پیرامونی آشنا می شوند.

سر فصل های درس:

- کلیات:

تعریف مفاهیم، شهر، جغرافیای شهری، موضوع بررسی در جغرافیای نواحی شهری، سطوح تحلیل در جغرافیای شهری، ناحیه شهری و حدود مناطق شهری

- عوامل جغرافیایی و سکونتگاههای شهری

موقع و موقعیت شهرها، علت وجودی شهرها، مکان گزینی شهرها و عرض جغرافیایی، عوامل توپوگرافیک، آب و نقش آن در توزیع جغرافیایی شهرها، سایر عوامل طبیعی و نقش آنها در مکان گزینی شهرها

- موقعیت ناحیه ای شهرها و روابط شهر و روستا در ایران

موقعیت ناحیه ای شهرها، نقش روابط سکونتگاهی در توسعه منطقه، انواع روابط سکونتگاهی، طبقه بندی روابط شهر و روستا، تحلیل سیستم سکونتگاهی، پیوند فضایی و تفاوت های کارکردی

- توزیع فضایی و نظام سلسله مراتبی شهرها
سلسله مراتب شهری، رابطه رتبه و اندازه و تغییرات آن، رتبه و اندازه شهرهای ایران،
تعادل در نظام شهری

- سیستمهای شهری
پویایی سیستمهای شهری، شبکه حمل و نقل و سیستمهای شهری، سیستمهای شهری
و اقتصاد بازار، شهر به عنوان سیستم اکولوژیک، شهر بعنوان سیستم اقتصادی،
سیستمهای شهری و ناحیه ای

- ساخت اکولوژیک شهر
ساخت دایره ای، ساخت قطاعی، ساخت ستاره ای، ساخت شبکه ای، ساخت عمومی
شهرها، ساخت طبیعی شهر، بخش مرکزی شهرها، ساخت خطی، تحلیل نظریه های
مربوط به ساخت شهر

- منطقه بندی و مورفولوژی شهری
تعریف و مفهوم منطقه بندی، عوامل مؤثر در منطقه بندی، مشخصات منطقه بندی،
طرحهای جامع شهری، کاربری زمین، مورفولوژی شهری

۱۷- نام درس: اقتصاد فضا

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اقتصاد فضا و نقش اقتصادی فضا در مکان یابی فعالیتها و برنامه ریزی استفاده از سرزمین است.

سرفصلهای درس:

- کلیات
- مفهوم فضا، فعالیتها و رابطه آنها
- ساختار فضایی و اقتصاد
- کارکرد فضایی و اقتصاد
- مدل‌های پیش بینی فضا- زمان
- تجزیه و تحلیل اقتصادی فضا
- مکان بهینه
- مدیریت فضا

۱۸- نام درس: اقتصاد شهری و منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اوحد نظری، ۱ واحد عملی

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

آشنایی با اجزا و عناصر تشکیل دهنده اقتصاد فضا در سطح فضاهای شهری و منطقه ای، مکانیزم عمل و کارکردهای آن و ارتباط متقابل بین زیر سیستم اقتصادی و سایر زیر سیستمهای شهری و منطقه ای هدف این درس می باشد.

سر فصلهای درس

- کلیات

تعریف اقتصاد، مفهوم اقتصاد فضا، اقتصاد شهری، منطقه ای، اجزا و عناصر اقتصاد شهری و منطقه ای

- سیستم اقتصاد فضا، اجزا و عناصر آن

فضا و کالبد، فضاهای تولید، فضاهای توزیع و فضاهای مصرف، فعالیتها و انواع آن، جریانها و روابط بین فضاها

- سیستم اقتصادی منطقه

نظام سکونتگاهها، روابط اقتصادی سکونتگاهها، نقش و کارکرد سکونتگاههای شهری و روستایی، روابط بین منطقه ای و درون منطقه ای، منابع و قابلیتهای منطقه ای، جمعیت و نیروی انسانی، موقعیت و قابلیتهای ویژه منطقه ای

- سیستم اقتصاد شهری

نقش اقتصادی شهر، جایگاه اقتصادی شهر در ناحیه، روابط برون ناحیه ای، کارکردهای اقتصادی ویژه شهر در سطح درون ناحیه ای و بین ناحیه ای، تجزیه و

تحلیل جریان روابط اقتصادی درون شهری و بین شهری

- اجزا و عناصر سیستم اقتصاد شهری

سیستم فعالیتهای شهری، سیستم کالبدی شهر، سیستم کاربری اراضی، شبکه جریانها و مسیرها، روابط بین زیر سیستمهای شهری، زمین شهری، اقتصاد زمین شهری، کاربریها و زمین شهری، فعالیتهای و زمین شهری
توسعه اقتصادی شهر و منطقه
قابلیتهای منطقه ای، استفاده بهینه از منابع، تعادل درون منطقه ای، ساماندهی روابط و سلسله مراتب سکونتگاهی، توسعه نقشها و کارکردها در سطح درون منطقه ای و بین منطقه ای.

۱۹- نام درس: نظامهای منطقه بندی در جهان و ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

تعیین حدود منطقه بعنوان بستر و چارچوب فضایی برنامه ریزی منطقه ای و الگوهای منطقه بندی بخشی مهم از فرآیند برنامه ریزی توسعه منطقه ای را تشکیل می دهد. در این درس دانشجویان با مفهوم منطقه، نظامهای مختلف منطقه بندی و الگوهای تعیین حدود مناطق آشنا می شوند و پیامدهای ناشی از مرزبندیهای مختلف را بر توسعه منطقه ای فرا می گیرند.

سرفصلهای درس:

کلیات

مفهوم منطقه، تعاریف منطقه، حدود مناطق، انواع مناطق

- نظامهای منطقه بندی:

منطقه بندی بر مبنای عوامل جغرافیایی، منطقه بندی بر اساس عوامل اقتصادی، منطقه

بندی بر اساس عوامل اجتماعی و فرهنگی، منطقه بندی بر اساس ترکیب عوامل

- الگوها و روشهای تعیین حدود مناطق:

الگوهای همگنی درون منطقه ای، الگوهای تمایز برون منطقه ای، الگوی تحلیل

جریانها و روابط، روش تحلیل جاذبه و حوزه نفوذ

- نظامهای منطقه بندی در کشورها

تاریخچه و سابقه منطقه بندی، تحول و تکامل منطقه بندی، بررسی الگوهای منطقه

بندی برخی از کشورها -

- نظام منطقه بندی در ایران

سابقه تاریخی مرزبندی، منطقه بندی جدید، تغییر و تحول عوامل منطقه بندی، منطقه بندی سرزمینی، اداری و برنامه ریزی در ایران، قوانین مرزبندی و تعیین حدود نواحی، ملاکهای تعیین حدود مناطق
-تحلیل پیامدهای منطقه بندی
انسجام یا عدم انسجام منطقه بندی، مرز و حدود مرزها، سرزمینهای حاشیه مرزها و نواحی برخورد

- حدود منطقه و توسعه منطقه ای:

وسعت متناسب منطقه، عوامل همگنی یا ناهمگنی، روابط درون منطقه ای، ارتباط منطقه با نواحی پیرامون حدود منطقه و جریان روابط، کارکردها و حدود منطقه.

۲۰- نام درس: مدیریت توسعه منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اوحد نظری، ۱ واحد عملی

نوع درس: اختیاری

هدف درس:

مدیریت بعنوان دانش ترکیب عوامل و عناصر نقش تعیین کننده ای در استفاده بهینه از منابع و فرصتها دارد. بطوریکه امروزه آن را بعنوان مهمترین عامل توسعه بیان می کنند. آشنایی با اصول و مبانی مدیریت و عناصر و عوامل آن در ارتباط با موضوع توسعه منطقه ای و برنامه ریزی جامع سرزمینی هدف این درس است.

سر فصلهای درس

کلیات

مفاهیم مدیریت، مدیریت توسعه منطقه ای، مدیریت منابع و مدیریت سرزمین

- عوامل و عناصر مدیریت سرزمین

تعریف سرزمین. مفهوم منطقه، ناحیه، حوزه و محل، عوامل و عناصر مدیریت در

محدوده های فضایی، انسجام درون منطقه ای ارتباط برون منطقه ای و مدیریت

مدیریت جامع منطقه ای

عوامل مدیریت در سطح منطقه، منابع، جمعیت، ترکیب عوامل موجود، نقشهای منطقه

ای، تنوع سازی در نقشها، توسعه روابط و ارتقا جایگاه سرزمینی منطقه

- مدیریت سیستمی و برنامه ریزی توسعه منطقه ای

برنامه ریزی یکپارچه، واحدهای سرزمین بعنوان سیستم، سیستم سلسله مراتبی

سرزمین، سلسله مراتب سکونتگاهها، جایگاه و نقشهای واحدهای فضایی و مکانی،

اجزا و عناصر سیستم منطقه

- سازمان و عوامل مدیریت منطقه ای

نظام مدیریت منطقه ای، سابقه مدیریت منطقه ای، عوامل مدیریت منطقه ای، الگوهای سازمانی مدیریت منطقه ای

- مدیریت محلی

- نظام تقسیمات کشوری، جایگاه محدوده های سرزمینی، فضاها و مکانها در

نظام برنامه ریزی و مدیریت سرزمینی، نظام مدیریت محلی، سابقه مدیریت محلی،

اختیارات و وظایف مدیران در سطح محلی، مقایسه تطبیقی مدیریت محلی

- مدیریت شهری

عوامل و عناصر مدیریت شهری، سازمان مدیریت شهری، مدیریت شهری و برنامه

های توسعه، جایگاه، وظایف و اختیارات مدیران شهری، نقش مدیران در توسعه

شهری و منطقه ای، مقایسه تطبیقی الگوهای مدیریت شهری

- مدیریت روستایی

عوامل و عناصر مدیریت روستایی، سابقه و ساختار مدیریت روستایی، مدیریت

روستایی و برنامه های توسعه روستایی، جایگاه مدیریت روستایی در توسعه روستایی،

مقایسه تطبیقی الگوهای مدیریت روستایی، سازمان مدیریت روستایی کارآمد، مدیریت

مشارکتی و خود اتکا.

۲۱- نام درس: پایان نامه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: ۴ واحد عملی

نوع درس: اصلی

هدف درس:

بکارگیری عملی اندوخته ها، یافته های نظری و روشها و تکنیکهای کمی است که دانشجویان در طول دوره فرا گرفته اند.

دروس جبرانی (پیش نیاز) که به تشخیص گروه آموزشی
دانشجویان ورودی به این دوره تمام یا برخی از آنها را
باید بگذرانند.

فهرست عنوان درس‌های جبرانی (پیش‌نیاز) دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی توسعه منطقه ای

ردیف	نام درس	تعداد واحد	واحد نظری	واحد عملی	پیش‌نیاز
۱	اصول و مبانی برنامه ریزی منطقه ای	۲	۲	-	
۲	آشنایی و کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی	۲	۱	۱	
۴	آشنایی و تفسیر عکسهای هوایی و ماهواره ای	۲	۱	۱	
۵	متون تخصصی برنامه ریزی منطقه ای (۱)	۲	۲		
۶	متون تخصصی برنامه ریزی منطقه ای (۲)	۲	۲		
-	مجموع	۱۰	۸	۲	

۱- نام درس: اصول و مبانی برنامه ریزی منطقه ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: پیشنهاد

هدف درس:

برنامه ریزی توسعه منطقه ای و توجه به ابعاد فضایی توسعه برآیند دیدگاههای مختلف توسعه و نتیجه عدم توانایی دیدگاههای مختلف در دستیابی به توسعه واقعی است. در این درس دانشجویان با دیدگاههای مختلف توسعه و پیامدهای آنها آشنا شده و ضرورت برنامه ریزی منطقه ای و مفاهیم منطقه، فضا و ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فضایی توسعه را در ارتباط با هم فرامی گیرند.

سر فصلهای درس:

کلیات

- مفهوم توسعه، منطقه، برنامه ریزی، توسعه منطقه ای و برنامه ریزی توسعه منطقه ای
- دیدگاههای توسعه
- نظریه های رشد اقتصادی، دوگانگی و نظریه های نوسازی، مدل‌های وابستگی، نیازهای اساسی، باز توزیع اجتماعی و رشد اقتصادی
- نظریه توسعه منطقه ای
- هیرشمن، میردال، پرو و فریدمن، توسعه فراتر از رشد اقتصادی، توسعه عادلانه، محدودیت رشد و توسعه پایدار
- قطب رشد، آگروپولیتن، نظام سکونتگاهی، زیست منطقه
- منطقه
- تعریف منطقه، انواع مناطق، منطقه بندی، سیستم درون منطقه ای، روابط بین منطقه ای، سطوح منطقه

- فرآیند برنامه ریزی منطقه ای
- مفهوم و زمینه نوین برنامه ریزی منطقه ای، مراحل فرآیند برنامه ریزی منطقه ای، برنامه ریزی از پایین به بالا، برنامه ریزی بالا به پایین و پیامدهای آن
- مفهوم فضا در برنامه ریزی منطقه ای
- مفهوم فضا، ابعاد فضا، عوامل و عناصر فضا، عامل فضا در برنامه ریزی توسعه منطقه ای
- سابقه برنامه ریزی منطقه ای در ایران و جهان
- برنامه ریزی توسعه منطقه ای و توسعه پایدار
- توسعه بر مبنای قابلیتها و آمایش سرزمین، توسعه متعادل سرزمین، توسعه روستایی و

شهری

۴ - نام درس: متون تخصصی برنامه ریزی توسعه منطقه ای (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: پیشنیاز

هدف درس:

با توجه به اینکه برنامه ریزی توسعه منطقه ای در کشورهای مختلف بویژه کشورهای جهان سوم در دهه های اخیر مورد توجه فراوان قرار گرفته است و این کشورها بدنبال عبور از وضعیت عدم تعادل و نابرابری منطقه ای از طریق توجه به راهبرد توسعه منطقه ای بوده اند. آشنایی با نظریه ها، روشها، تجارب و دستاوردهای بدست آمده در زمینه برنامه ریزی توسعه منطقه ای در کشورهای مختلف مستلزم استفاده از منابع و متون خارجی است. هدف این درس بالا بردن توان دانشجویان در استفاده از منابع خارجی و آشنایی با متون اصلی و منابع موجود در این زمینه است.

۵ - نام درس: متون تخصصی برنامه ریزی توسعه منطقه ای (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

نوع درس: پیشنهاد

هدف درس:

آشنایی با نظریه ها، روشها، تجارب و دستاوردهای بدست آمده در زمینه برنامه ریزی توسعه منطقه ای در کشورهای مختلف مستلزم استفاده از منابع و متون خارجی است. هدف این درس بالا بردن توان دانشجویان در استفاده از منابع خارجی و آشنایی با متون اصلی و منابع موجود در این زمینه و استفاده از تجارب کشورهای مختلف در توسعه منطقه ای و برنامه ریزی در این رابطه است.

۱- منابع پیشنهادی درس تئوریهای توسعه منطقه ای:

- ۱- مابوگنج ومیسرا، توسعه منطقه ای ، روشهای نو، عباس مخبر، سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- ۲- ایزارد، والتر، روشهای تحلیل منطقه ای، داریوش کاظم زاده صمیمی، دانشگاه ملی ایران، تهران.
- ۳- ریچاردسون، هری. دبلیو و دیگران، سیاست گذاری منطقه ای در کشورهای در حال توسعه، پرویز اجلالی، سازمان برنامه و بودجه.
- ۴- راجانی کانث. الگوهای نظری در اقتصاد توسعه، غلامرضا آزاد، نشردیدار، تهران.
- ۵- Camhis, M. Planning Theory and Philosophy. London Tavistock publication.
- ۶- Carr, M. (۱۹۹۴), Toward an Ecophilosophical Approach to Community and Regional Planning: A Bioregional Framework, planning paper Vancouver.
- ۷- Cooke, p. (۱۹۹۳), Theories of planning and Spatial Development. London, Hutchinson.

۲- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی رفاه اجتماعی:

- ۱- برنامه ریزی اجتماعی
- ۲- سازمان برنامه و بودجه، برنامه ریزی اجتماعی در برنامه های جامع توسعه
- ۳- آرتور لیوینگستون، (۱۳۶۸)، سیاست اجتماعی در کشورهای در حال توسعه، ترجمه دکتر حسین عظیمی، سازمان برنامه و بودجه
- ۴- هرمز شهدادی، کاربرد شاخصهای اجتماعی-اقتصادی در برنامه ریزی توسعه، سازمان برنامه و بودجه.
- ۵- Etzioni, A. (۱۹۹۴), The Spirit of Community, Simon & Schuster, New York.
- ۶- Timms, D. W. G. the Urban mosaic: towards a theory of residential differentiation. Cambridge.

- ۷- John ston, R.J. Urban residential patterns: an introductory review. London, Praeger.
- ۸- Shevky, E. and others. Social area analysis: theory, illustartion and computational procedores. Stanford University press.

۳- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی کاربری زمین:

- ۱- راهنمای برنامه ریزی استفاده از سرزمین
 - ۲- برنامه ریزی آمایش سرزمین
 - ۳- مخدوم مجید، شالوده آمایش سرزمین، دانشگاه تهران.
 - ۴- ژموند، ف، باراک- آمایش سرزمین، مرکز مطالعات برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی.
 - ۵- Best, R.H. (۱۹۸۱), Land use and living space. London, Methuen.
 - ۶- Rhind, D. and Hudson, R.(۱۹۸۰), Land use. London and New York, Methuen.
 - ۷- Campbell, J.B.(۱۹۸۳), Mapping the land: ariael imagery for land use information. Washington, D.C. Association of American Geographers.
 - ۸- Harrison, A.D. Economics and Land use planning. Croom Helm, London.
 - ۹- Balchin. P.N. and others,(۱۹۹۵), Urban land Economics and public policy, Macmillan, London.
- Lean, W. Economics of Land Use planning, Urdan and Regional. London, Estate Gazette

۴- منابع پیشنهادی درس مدل‌های کمی در برنامه ریزی و توسعه منطقه ای:

- ۱- مزینی منوچهر- روشهای تحلیل مسائل شهری- دانشگاه تهران
- ۲- کولین لی- مدلها در برنامه ریزی شهری- مترجم مصطفی عباس زادگان- دانشگاه علم و صنعت
- ۳- اصغر پور محمد جواد- کاربردهای برنامه ریزی خطی- دانشگاه تهران

۴- ایزارد والتر- روشهای تحلیل منطقه ای- مترجم داریوش کاظم زاده صمیمی -
دانشگاه ملی

۵- توفیق، فیروز، تحلیل داده-ستانده در ایران، تهران، انتشارات و آموزش انقلاب
اسلامی.

۶- فیلد، برایان و برایان مک گرگور، فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و
منطقه ای، فاطمه تقی زاده، سازمان برنامه و بودجه، تهران.

۷- تودارو، مایکل، برنامه ریزی توسعه، مدلها و روشها، عباس عرب مازار، سازمان
برنامه و بودجه، تهران.

۸- Rondinelli, D. Applied Methods of Regional Analysis: The
spatial dimension of development policy. New
York, Praeger publishers.

۹- Chorley, R.J. and Hagget, p.: Models in geography.

۱۰- Hindess, B: Philosophy and methodology in the social
science.

۵- منابع پیشنهادی نام درس برنامه ریزی حمل و نقل منطقه ای:

۱- Hay, A. M. Transportation for the space economy: a
geographical study. Macmillan, London.

۲- Taaffe, e.j. and others, Geography of transportation. Prentice-
Haall. London.

۶- منابع پیشنهادی درس کارگاه برنامه ریزی توسعه نواحی روستایی:

۱- آروم بن دیوید- برنامه ریزی توسعه نواحی روستایی- مرکز تحقیقات
بررسی مسائل روستایی

۲- حسین آسایش- برنامه ریزی روستایی در ایران

۳- هیران، دیاس و دیگران - درسنامه برنامه ریزی توسعه روستایی- ناصر فرید،
مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی، تهران.

۴- موسسه توسعه آسیا و اقیانوسیه - برنامه ریزی در سطح محلی و توسعه
روستایی- مترجم عباس مخبر، سازمان برنامه و بودجه

۱۸- منابع پیشنهادی درس نظامهای منطقه بندی در جهان و ایران:

- ۱- Smith, G.E. Nationalism, regionalism and the state. Environment Plan.
- ۲- OECD, Organization for Economic Cooperation and Development. Paris.
- ۳- Urry, j. Social relation, space and time. Macmillan, London.

۱۹- منابع پیشنهادی درس مدیریت توسعه منطقه ای:

- ۱- دارنت، دی. اف.، (۱۳۷۳)، سیاست گذاری منطقه ای در کشورهای توسعه یافته، سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- ۲- میسرا، آر. پی، (۱۳۶۸) توسعه منطقه ای روشهای نو، سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- ۳- هیلهورست، ژوزف، (۱۳۷۰)، برنامه ریزی منطقه ای - برداشت سیستمی، غلامرضا شیرازیان، سازمان برنامه و بودجه، تهران.
- ۴- Alden, j and others, Regional planning A Comprehensive View. John Wiley, New York.
- ۵- Sutcliff, A. towards the Planned City. Oxford. Basil Blackwell.
- ۶- Gran, g, Development by people: Citizen Construction of Just world, pub. Boothroyd et al.
- ۷- D.Chiddick, and A. Millington, Land Management, New Direction. E.F.Spon, London.

۲۰- منابع پیشنهادی درس اصول و مبانی برنامه ریزی منطقه ای:

- ۱- صرافى مظفر (۱۳۷۷) - مبانی برنامه ریزی توسعه منطقه ای - سازمان برنامه و بودجه
- ۲- زیاری کرامت الله (۱۳۷۸) - اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای - دانشگاه

۲۲- منابع پیشنهادی درس آشنایی و تفسیر عکسهای هوایی و ماهواره ای:

- ۱- زبیری محمود و دالکی احمد، (۱۳۶۴)، اصول تفسیر عکسهای هوایی و ماهواره ای، دانشگاه تهران.
- ۲- صدیقی، مهدی، (۱۳۵۶)، کاربرد عکسهای هوایی در مطالعات و عمران شهری، دانشگاه فردوسی، مشهد.
- ۳- American society of photogrammetry (۱۹۸۰) manual of photogrammetry.
- ۴- American society of photogrammetry (۱۹۸۳) manual of Remote sensing.
- ۵- Harper, Dorothy, (۱۹۸۸), Eye in the sky, (introduction to remote sensing), Montreal, Quebec, Canada.

- ۳- مابوگنج و میسرا- توسعه منطقه ای- روشهای نو - سازمان برنامه و بودجه
- ۴- ایزارد والتر- روشهای تحلیل منطقه ای- دانشگاه ملی
- ۵- هلیهورت ژوزف- برنامه ریزی منطقه ای، برداشت سیستمی- سازمان برنامه و

بودجه

- ۶- Alden, j and Morgan, (۱۹۷۴)- Regional planning, a comprehensive view- John Willy
- ۷- Friedmann. John & Clyde Weaver (۱۹۸۰) Territory and Function: The Evolution of Regional Planning. University of California Press, Berkeley.
- ۸- Isard, W. (۱۹۷۵) Introduction to Regional Science. Englewood Cliffs, Prentice-tllall.
- ۹- Glasson, John. (۱۹۷۸) An Introduction to Regional Planning: Concepts, Theory and Practice, Hutchinson & Co. Ltd, London.

۲۱- منابع پیشنهادی درس آشنایی و کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی:

- ۱- آرنوف، استان (۱۳۷۵). سیستم اطلاعات جغرافیایی. سازمان نقشه برداری، تهران.
- ۲- مدیری مهدی و دیگران (۱۳۷۶)، سیستم اطلاعات جغرافیایی برای برنامه ریزی در سطح محلی. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. تهران.
- ۳- هاکسولد، ویلیام، (۱۳۷۵)، مقدمه ای بر سیستم اطلاعات جغرافیایی شهری، فرشاد نوریان، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- ۴- Bracken, Ian & Christopher Webster (۱۹۹۰), Information Technology in Geography and Planning, Routledge, London.
- ۵- Burrough, P.A.(۱۹۸۶), Principle of Geographical Information Systems for Land Resource Assessment. Clenderon Press, Oxford.

۱۶- منابع پیشنهادی درس اقتصاد فضا:

۱- عابدین درکوش، سعید، (۱۳۷۲)، درآمدی به اقتصاد شهری، مرکز دانشگاهی، تهران.

- ۲- Hagget, P.Cliff, A.D. Locational analysis in human geography, Jone Wiley, New York.
- ۳- Bennett, R. J. Spatial times series. Pion, London.
- ۴- Harvey, (۱۹۹۳), Modern Economics, ۶th edn, Macmillen, Lodon.
- ۵- W. Lean, and B. Goodall,(۱۹۹۶) Aspects of Land Economics,Estates Gazette, London.
- ۶- Unwin, D. (۱۹۹۸), Itrductory spital analysis. Pub, Methuen, New York.
- ۷- H. Armestrong and J. Taylor, Regional Economics and policy, Oxford, Philip, Allan.

۱۷- منابع پیشنهادی درس اقتصاد شهری و منطقه ای:

- ۱- Chadwick, G. (۱۹۸۷), Models of Urban and Regional Systems in Development Couteries. Oxford, Pergamon Press.
- ۲- Friedmann, j. The Spatial Organization of power in the development of urban system.
- ۳- Friedmann, j. Life Space and Economic Space-Essays in Third World, New Brunswick Press.
- ۴- Hall, p. Urban and regional planning. Harmondsworth, Penguin.
- ۵- Bourne, and others. Urbanization and Settelment Systems, Oxford Uniwersity Press, New York.
- ۶- Hardoy, j. et al. (۱۹۹۲), Sustainable Cities, Environment Urbanization.
- ۷- B.Goodall, The Economics of Urban area, Oxford, Pergamon press.

۸- قاسم زاده خلیلی، اصول برنامه ریزی اقتصادی فضا، سازمان برنامه و بودجه.

۴- یداله فرید، (۱۳۶۸) کاربرد جغرافیا در روش تحقیق شهر و روستا، دانشگاه تبریز، تبریز.

۵- مک نیل. پاتریک، (۱۳۶۸) روش های تحقیق در علم اجتماعی، محسن ثلاثی، تهران.

۶- دلاور علی،

۷- خلیلی، سیاوش، (۱۳۷۵)، روش تحقیق در علوم انسانی، تهران.

۸- دلاور، علی، (۱۳۷۴)، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، انتشارات رشد، تهران.

۱۴- منابع پیشنهادی درس کاربرد کامپیوتر در برنامه ریزی منطقه ای:

۱- Dangermond, Jack. (۱۹۸۸) Computer Environment, and Urban Systems, Pergamon Press.

۲- Monmonier, Mark S. (۱۹۸۲) Computer- Assisted Cartography: Principles and Propects, Prentice Hall.

۳- Telcholz, Eric. (۱۹۸۸) GIS Technology Matures, Computer Graphic World, Penn Well Publication.

۱۵- منابع پیشنهادی درس جغرافیای نواحی شهری:

۱- شکویی حسین، (۱۳۵۴)، جغرافیای شهری - دانشگاه تبریز

۲- شکویی حسین، (۱۳۷۳)، دیدگاههای نو در جغرافیای شهری، انتشارات سمت، تهران.

۳- شکویی حسین، (۱۳۶۹)، جغرافیای اجتماعی شهرها، اکولوژی شهری، جهاد دانشگاهی، تهران.

۴- فرید یداله، (۱۳۶۸)، جغرافیا و شهر شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز.

۵- نظریان علی اصغر، (۱۳۷۲)، دینامیک شهری یا پویایی شهرها، آستان قدس رضوی، مشهد.

۶- نظریان علی اصغر (۱۳۷۹)، جغرافیای شهری، انتشارات پیام نور، تهران.

۷- حسامیان فرخ و دیگران، (۱۳۶۳)، شهرنشینی در ایران، انتشارات آگاه، تهران.

۱۱- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی جمعیت و توسعه منطقه ای:

- ۱- زنجانی حبیب اله، جمعیت شهرهای ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهری، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران.
- ۲- زلینسکی، یلبر، مقدمه ای بر جغرافیای جمعیت، فیروز جمالی، انتشارات سمت.
- ۳- Rees, P. H. and Wilson, A. G. Spatial population analysis. Edward Arnold, London.
- ۴- Stewart, J. Q. and Wartz, W. The physics of population distribution. Prentice Hall, London.
- ۵- Woods, R. I. Population analysis in geography. Longman, London and New York.

۱۲- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی مشارکتی:

- ۱- موسسه توسعه آسیا و اقیانوسیه (۱۳۶۵) - برنامه ریزی در سطح محلی و روستایی، راهبردهای جایگزین - مترجم عباس مخبر، سازمان برنامه و بودجه
- ۱- اوکلی، پیتر و دیوید مارسدن (۱۳۷۰) - رهیافتهای مشارکت در توسعه روستایی - مترجم محمود منصور نژاد و دیگران، وزارت جهاد سازندگی.
- ۲- McCall, G. J. and Simmons, J. L. Issues in participant observation. Addison Wesley, London.
- Borman, E. J. Discussion and Group Methods Theory and Practice. Harper & Row Publishers. New York.

۱۳- منابع پیشنهادی درس روش تحقیق در برنامه ریزی توسعه منطقه ای:

- ۱- کرلینجر، فرد، ان، (۱۳۷۷)، مبانی پژوهش در علوم رفتاری، حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، انتشارات آوای نور، تهران.
- ۲- ساروخانی، باقر، (۱۳۷۲) روش تحقیق در علوم اجتماعی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران.
- ۳- رفیع پور، فرامرز (۱۳۶۰) کندوکاوها و پنداشته ها، مقدمه ای بر روشهای جامعه شناختی - روش شناسی، شرکت سهامی انتشار، تهران.

۲- فولاد عباس، ارزیابی طرحهای جامع ناحیه ای، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران

- ۳- Davis, H.C. Regional Economic Impact Analysis and Project Evaluation. Vancouver, University of British Columbia press.
- ۴- Allen, G. Noble, et. al, (۱۹۹۸), Regional Development and Planning for ۲۱st century, Aldershot.
- ۵- Leung, H.L. (۱۹۸۵) Policy Planning & Evaluation. Winnipeg, Ronald. P. Fry Co.

۹- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی محیطی در طرحهای توسعه منطقه ای:

۱- آر.ک. ترنر؛ (۱۳۷۴)، اقتصاد محیط زیست، ترجمه سیاوش دهقانپایان

دیگران، دانشگاه فردوسی مشهد

۲- توسعه اقتصادی و محیط زیست

۳_ Systems, Man and Environment

۴_ D. Brambly, (۱۹۹۰), property relation and economic development, the other land reform, World bank,

۵_ Portney, (۱۹۹۰), public policies for environmental protection resources for the future, Washington, Dc,

۶_ Ahmad yusuf, and others, (۱۹۸۹), Environmental accounting for sustainable development.

۱۰- منابع پیشنهادی درس برنامه ریزی توسعه گردشگری:

۱- سازمان جهانی توریسم (۱۳۷۹) برنامه ریزی ملی و منطقه ای جهانگردی. ترجمه محمود عبدالله زاده

۲- گردشگری و توسعه در جهان سوم، ترجمه عبدالرضا رکن الدین افتخاری

۳- Crouch, D. (۱۹۹۹): Leisure/ tourism geographies, Routledge.

۴- Williams. S. (۱۹۹۸): Tourism geography, Routledge.

۵- Fennel, D.A. (۱۹۹۹): Ecotourism, Routledge.

۵- کمیسیون توسعه اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه - رهنمودهایی برای برنامه ریزی مناطق روستایی - مرکز تحقیقات مسائل روستایی، وزارت جهاد سازندگی

۶- ازکیا مصطفی - جامعه شناسی توسعه روستایی - انتشارات اطلاعات

۷- Bar-El Raphel (۱۹۸۸) patterns of change in developing Rural Regions

۸- Bendavid- val (۱۹۸۹) - Rural- Urban linkages: farming and farm Households in regional town economics.

۹- Cervero, Robert(۱۹۹۰) : Accessibility and third world rural development

۷- منابع پیشنهادی درس: کارگاه برنامه ریزی مناطق شهری:

۱- کولین لی - مدلها در برنامه ریزی شهری - مترجم مصطفی عباس زادگان - دانشگاه علم و صنعت

۲- توفیق، فیروز، تحلیل داده-ستانده در ایران، تهران، انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.

۱- فیلد، برایان و برایان مک گرگور، فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و

منطقه ای، فاطمه تقی زاده، سازمان برنامه و بودجه، تهران.

۲- تودارو، مایکل، برنامه ریزی توسعه، مدلها و روشها، عباس عرب مازار،

سازمان برنامه و بودجه، تهران.

۳- Hartshorn, T. A. (۱۹۸۰), Interpreting the city: an urban geography. John Wiley, New York.

۴- Bennett, R.J. Spatial time series: analysis, forecasting, control. Pion, London.

۸- منابع پیشنهادی درس بررسی و ارزیابی طرحهای توسعه منطقه ای:

۱- لیچفیلد، و دیگران، نقش ارزیابی در روند برنامه ریزی شهری و منطقه ای و

تکنیکهای رایج آن، زهره قراگزلو، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن.

